

ASIANOMISTAJANA TAI TODISTAJANA OIKEUDESSA – KÄYTÄNNÖN OHJEITA

Rikosuhripäivystyksen oppaita ● 3 (Päivitetty 9.4.2022) RIKUn esitteet ja oppaat: riku.fi/oppaat

ENNEN ISTUNTOA

Pääsääntöisesti oikeustalolle saavutaan turvatarkastuksen läpi. Oikeustalolla on infopiste, josta löytyvät päivän aikana käsiteltävien oikeusistuntojen aikataulut ja salinumerot. Salikohtaiset tiedot löytyvät myös salien ovien vierestä.

Oikeudenkäynti etenee omalla kaavallaan, varaudu odottamiseen. Ilmoitetut aikataulut ovat suuntaa antavia.

Mikäli et ole saanut lupaa poistua oikeustalolta, tulee sinun odottaa vuoroasi odotustilassa.

Jos olet asianomistaja tai todistaja ja koet kiusalliseksi odottaa vastapuolen kanssa samassa tilassa, voit tiedustella erillistä odotustilaa.

Oikeudenkäynnin alkamisesta ilmoitetaan yleensä syytetyt nimellä kuuluttamalla, jonka jälkeen kaikki istuntoon tulijat siirtyvät saliin. Istuntosalista ei voi poistua kesken käsittelyn, tarvittaessa voit pyytää tuomarilta taukoa. Huolehdi puhelimesi äänettömälle ennen saliin menoa.

Joissain tilanteissa syytetylle voidaan pyytää mielentilatutkimusta, jonka tekemisestä päättää tuomioistuin. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, onko tekijä ymmärtänyt tekonsa seuraukset, eli onko hän ollut kokonaan tai osittain syyntakeinen rikoksen tapahtuessa. Syyntakeetonta tekijää ei voida tuomita.

Syyttäjistä, asianomistajasta ja vastaajasta käytetään yhteisnimitystä asianosainen.

PAIKALLAOLIJAT ISTUNNOSSA

- Oikeuden puheenjohtaja eli lainoppinut tuomari
- Sihteeri
- Lautamiehet eli maallikkotuomarit osallistuvat oikeuden istuntoon tietynlaisissa rikoksissa. Joskus istunnossa lautamiehien sijaan voi olla useampi tuomari.
- Syyttäjä
- Asianomistaja eli rikoksen uhri
- Vastaja eli rikoksesta syytetty
- Oikeudenkäyntiavustajat eli asianajajat tai muut lakimiehet
- Todistaja

Lisäksi oikeudenistunnossa voi olla mukana tukihenkilö, tulkki ja edunvalvoja. Asianomistajat ja todistajat voivat kysyä Rikosuhripäivystyksestä tukihenkilöä oikeusprosessiin. Edunvalvoja on mukana tapauksissa, joissa asianomistaja tai syytetty on alaikäinen, eikä hänen huoltajansa voi valvoa hänen etuaan. Myös aikuiselle voidaan määrätä edunvalvoja.

Oikeudenkäynti on pääsääntöisesti julkinen, joten sitä seuraamaan voi tulla yleisöä. Asian käsittelyä suljetuin ovin tulee pyytää erikseen. Tuomioistuin päättää käsittelyn julkisuudesta tapauskohtaisesti.

Joskus asianomistaja tai todistaja ei halua kohdata syytettyä. Joissain tilanteissa voidaan saliin tuoda sermi näkösuojaksi tai päättää, että syytetty ei ole samassa tilassa kuulemisen aikana.

VARSINAINEN KÄSITTELY

Puheenjohtaja varmistaa aluksi, että kaikki oikeudenkäyntiin kutsutut ovat paikalla. Jos kaikki kutsutut eivät ole saapuneet paikalle, voidaan asia joissain tapauksissa silti käsitellä tai ainakin kuulla paikalle saapuneita henkilöitä. Usein istunto kuitenkin joudutaan siirtämään toiselle päivälle ja kaikkien on saavuttava uuteen oikeudenkäyntiin. Istunnon siirtyessä paikalle saapuneilla syyttäjän nimeämällä asianomistajilla ja todistajilla on oikeus kulukorvauksiin.

Kutsuttujen läsnäolon varmistamisen jälkeen todistajat poistetaan salista odottamaan omaa todisteluvuoroaan, jonka alkamisesta ilmoitetaan kuuluttamalla.

VAATIMUSTEN ESITTÄMINEN JA VASTAAMINEN

Istunnon aluksi syyttäjä ja asianomistaja esittävät omat vaatimuksensa ja perustelevat ne. Syytetty vastaa vaatimukseen ilmoittaen pitääkö hän vaatimuksia oikeina.

ASIAESITTELY

Asianosaiset kertovat oman näkemyksensä asiasta ja tapahtumien kulusta. He kertovat myös, mihin kirjallisiin todisteisiin he vetoavat ja mitä pyrkivät näyttämään niillä toteen sekä keitä henkilöitä he haluavat kuulla ja miksi.

Asioiden esittämisjärjestys on kaikissa käsittelyn vaiheissa sama: syyttäjä, asianomistaja ja syytetty.

TODISTELU

Todistelussa käydään läpi kirjalliset todisteet ja mahdollisten todistajien kuuleminen. Asianomistajalla ja syytetyllä on oikeus esittää kysymyksiä toisilleen ja todistajille. Jos osapuolilla on oikeusavustajat, he yleensä esittävät kysymykset heidän puolestaan. Kertomukset tallennetaan. Tietyissä tapauksissa kuulustelu on saatettu videoida, jolloin videota voidaan käyttää oikeudenkäynnissä.

Todistajan on kerrottava totuudenmukaisesti kaikki mitä hän tietää ja muistaa tapahtuneesta. Rikoksen uhrin ei ole pakko kertoa tapahtumista, mutta jos hän kertoo, on puhuttava totta. Syytetyn ei tarvitse puhua totta, sillä kenenkään ei tarvitse todistaa itseään vastaan.

Kuulemisen jälkeen kysytään mahdolliset vaatimukset oikeudenkäyntiin saapumisen johdosta. Syyttäjän

kutsuille asianomistajille ja todistajille valtio voi korvata oikeudenkäyntipäivältä päivärahaa, halvimman kulkuneuvon mukaisia matkoja sekä mahdollista ansionmenetystä. Valtion maksama korvaus oikeudenkäyntiin saapumisesta on eri asia kuin syytetyltä vaadittava vahingonkorvaus.

LOPPUPUHEENVUOROT

Asianosaiset saavat tehdä loppuyhteenvedon esitetystä näytöstä ja kertoa omat näkemyksensä asian ratkaisusta. Yleensä mahdolliset oikeusavustajat hoitavat loppupuheenvuorot osapuolten puolesta.

TUOMIO

Istunnon lopuksi oikeussali tyhjenetään ja oikeuden jäsenet jäävät päättämään mahdollisesta syillisyydestä ja seuraamuksista.

Tuomio voidaan ilmoittaa heti oikeudenkäynnin päätteeksi tai sen saa myöhemmin niin sanottuna kansliatuomiona, jonka ajankohta ilmoitetaan istunnon lopussa. Tällöin tuomio toimitetaan sähköpostitse oikeusavustajalle tai sovitulla tavalla suoraan osapuolille.

Tuomion yhteydessä käräjäoikeus ilmoittaa kuinka toimia, jos osapuolet haluavat valittaa ratkaisusta hovioikeuteen. Tässä tilanteessa tyytymättömyydestä on ilmoitettava 7 vuorokaudessa ja varsinainen valitus on tehtävä 30 vuorokaudessa laskettuna tuomion antamispäivää seuraavasta päivästä.

Joissain tapauksissa hovioikeuteen tarvitaan jatkokäsittelylupa. Hovioikeuden päätöksestä valittaminen korkeimpaan oikeuteen vaatii valitusluvan aina.

ISTUNNON JÄLKEEN

Usein oikeudenistuntopäivät ovat raskaita ja voimia vieviä. On hyvä antaa itselle aikaa palautua päivästä ja puhua kokemuksesta jonkun kanssa.

Jos kaipaat kuuntelijaa, voit soittaa esimerkiksi Rikosuhripäivystys 116 006 -puhelinpalveluun.

Kaikki Rikosuhripäivystyksen palvelut riku.fi/palvelut

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS 116 006

Juristin puhelinneuvonta 0800 161 177

RIKUchat (riku.fi/chat)

/rikosuhripaivystys

 riku.fi

RIKU

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOURNEN

Toimintaa tukee:

RIKU palvelee maksuttomasti koko maassa – verkossa, puhelimesta, 7 aluetoimistossa ja 31 palvelupisteessä.

Kaikki palvelut ja yhteystiedot riku.fi

